

4.4. Forhåndsafgørelse om dørlukning mv.

4.4.1. Gældende ret

Retsplejelovens regler om dørlukning, referatforbud og navneforbud er ændret ved lov nr. 362 af 2. juni 1999 om ændring af retsplejeloven (Styrkelse af samarbejdet mellem retterne og pressen). Loven bygger på *betænkning nr. 1330/1997 om samarbejdet mellem retterne og pressen*.

Efter retsplejelovens § 29, stk. 2, nr. 2, kan retten under en straffesag bl.a. beslutte, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre (*dørlukning*), når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at bringe nogens sikkerhed i fare. Denne bestemmelse kan f.eks. anvendes til at lukke dørene under afhøring af et vidne (forurettede), som kan tænkes at blive udsat for overgreb.

Herudover kan retten i straffesager forbyde offentlig gengivelse af, hvad der er foregået under forhandlingen (*referatforbud*), bl.a. når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, jf. retsplejelovens § 30, nr. 2.

Retten kan endvidere forbyde, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl (*navneforbud*) for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer - herunder f.eks. vidner - eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres, når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, jf. retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 1.

Retten kan i øvrigt efter omstændighederne beskytte navnet på et vidne mod offentlig omtale ved at undlade at nævne navnet i dommen.

Efter retsplejelovens § 848, stk. 1, kan retten beslutte, at *tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres*, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Tiltalte skal i så fald efterfølgende have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring i tiltaltes fravær, og om indholdet af forklaringen, jf. stk. 2.

Der vil efter de gældende regler oftest først i forbindelse med domsforhandlingen blive truffet afgørelse om dørlukning, referatforbud og navneforbud og om, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afgiver forklaring.

4.4.2. Forslaget i rapporten

Arbejdsgruppen vurderer, at usikkerheden om, under hvilke former afhøringen kommer til at foregå, for nogle vidner kan medvirke til at øge den utryghed, som vidnet i forvejen føler ved at skulle vidne.

I rapporten foreslås det derfor, at der ved en lovændring skabes mulighed for, at retten efter anmodning

fra anklagemyndigheden eller fra et vidne *forud* for domsforhandlingen kan træffe afgørelse om de nævnte foranstaltninger.

4.4.3. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at en regel om, at der inden domsforhandlingen kan træffes afgørelse om dørlukning, referatforbud, navneforbud og om, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afgiver forklaring, kan bidrage til en øget tryk-
hed for nogle vidner.

Under høringen over rapporten er det fra domstols-side anført, at der alene bør være adgang til »i særlige tilfælde« at træffe forhåndsafgørelse om dørlukning mv., således at det fortsat er hovedreglen, at afgørelser om disse spørgsmål træffes i forbindelse med domsforhandlingen. Det er endvidere foreslået, at der sker en ligestilling af anklageren og forsvareren, således at også forsvareren kan anmode om en forhåndsafgørelse om dørlukning mv.

Da også forsvareren - på samme måde som anklagemyndigheden - efter retsplejeloven kan tage initiativ til vidneførsel, er Justitsministeriets enig i, at også forsvareren bør kunne anmode om forhåndsafgørelser om de nævnte foranstaltninger til beskyttelse af vidner. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

Derimod vil det indebære en ikke uvæsentlig begrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde, hvis adgangen til træffe forhåndsafgørelser begrænses til særlige tilfælde. Justitsministeriet kan derfor ikke følge bl.a. Dommerforeningens forslag herom.

Det skal dog understreges, at den foreslåede bestemmelse er fakultativ, jf. formuleringen »retten kan ... træffe afgørelse om ...« (fremhævet her). Hvis retten undtagelsesvis måtte vurdere, at der ikke på sagens nuværende stade på forsvarlig vis kan træffes afgørelse om den ønskede foranstaltning, kan retten således (indtil videre) nægte at imødekomme anmodningen. Reglens fakultative karakter skal imidlertid sammenholdes med, at forhåndsafgørelse - efter placeringen af den foreslåede bestemmelse i kapitel 76 om iværksættelse af tiltale og forberedelse af domsforhandling - først kan komme på tale, efter at der ved anklageskrift er rejst tiltale i sagen, som dermed er indledt ved retten. På dette tidspunkt, hvor efterforskningen i sagen er afsluttet, må retten således i almindelighed antages at have tilstrækkeligt grundlag for at træffe afgørelse om dørlukning mv.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 19 og 20.